
С. Г. Серьогіна, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, директор НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України
ORCID ID: 0000-0002-0107-834X

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ КУРСУ НА ЄВРОІНТЕГРАЦІЮ

***Анотація.** Стаття присвячена сучасним проблемам розвитку місцевого самоврядування. Значна увага зосереджена на необхідності завершення муніципальної реформи та внесення змін до Конституції України. Підкреслено, що в умовах сьогодення децентралізація, реформа місцевого самоврядування в Україні фактично стає складовою євроінтеграційного та євроатлантичного курсу нашої держави, важливим елементом політичної та конституційної культури.*

Наголошено, що на конституційному рівні слід передбачити: запровадження принципів судисидіарності, повсюдності та спроможності місцевого самоврядування; впровадження збалансованої бюджетної моделі надходжень та витрат органів місцевого самоврядування на виконання власних та делегованих повноважень; запровадження інституту префектів з контрольно-координуючими повноваженнями щодо муніципальних органів замість обласних та районних державних адміністрацій; ре-

організацію адміністративно-територіального поділу у відповідності з європейськими стандартами; розширення компетенції районних та обласних рад, а також добровільних об'єднань органів місцевого самоврядування; приведення конституційної термінології у відповідність з положеннями Європейської хартії місцевого самоврядування; уточнення конституційної специфіки організації місцевого самоврядування у містах Києві та Севастополі; чітке конституційне визначення підстав та основних особливостей порядку дострокового припинення повноважень органів місцевого самоврядування, сільських, селищних та міських голів; удосконалення системно-структурної організації органів місцевого самоврядування, у тому числі надання районним та обласним радам повноважень з утворення виконавчих органів, запровадження інституту старост.

Ключові слова: демократизація, децентралізація, євроінтеграція, Конституція України, місцеве самоврядування, муніципальна реформа, територіальна громада

Постановка проблеми. Потреба переосмислення подальших демократизаційних процесів в аспекті становлення реального та спроможного місцевого самоврядування викликана необхідністю проведення конституційної реформи, які накладаються на незавершену муніципальну реформу.

Сьогодні перед Українською державою стоїть непросте завдання — швидка модернізація та демократизація з метою забезпечення незворотності європейського та євроатлантичного курсу. Загостреність питань адміністративно-територіального устрою та надто повільна імплементація положень Європейської хартії місцевого самоврядування у національне законодавство істотно ускладнює ці процеси. Крім того, в умовах гібридної агресії РФ проти України важливо згуртувати державу та регіони, узгодити діяльність органів місцевого самоврядування й органів державної влади з метою оперативного реагування на виклики, що постають перед суспільством та державою. Військове протистояння істотно впливає на завершення процесів децентралізації, муніципальної реформи на всій території України, і як наслідок на можливість участі громади у безпосередньому вирішенні питань місцевого значення.

Тому пошук шляхів щодо підвищення ефективності правових механізмів по забезпеченню стійкості функціонування суспільства і держави, модернізація місцевого рівня територіальної організації влади, втілення в життя демократичних засад взаємодії держави і місцевого самоврядування є пріоритетними завданнями, що стоять на порядку денному перед Україною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика місцевого самоврядування досить часто є об'єктом наукового дослідження. Зокрема, питанням сутності, змісту, специфіки правового регулювання, функцій, компетенції муніципальної влади присвячені праці таких вітчизняних науковців, як М. О. Баймуратов, В. М. Кампо, М. І. Козюбра, М. І. Корнієнко, В. В. Кравченко, П. М. Любченко, М. П. Орзіх, В. П. Погорілко, Ю. М. Тодика, В. М. Шаповал, О. Ф. Фрицький та інших. Однак суспільно-політична загостреність питань конституційного реформування місцевого самоврядування актуалізує проблематику перспектив вдосконалення і розвитку цього інституту.

Тому **метою статті** є визначення актуальних питань подальшого розвитку місцевого самоврядування в Україні

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному світі організаційна якість і функціональна спроможність місцевого самоврядування займає стратегічне місце та має важливе значення у процесі суспільного і державного розвитку, скерованого на побудову демократичної правової державності [1, с. 76]. Стратегія сталого розвитку «Україна — 2020», представлена Урядом України у січні 2015 року, визначила конституційну реформу однією з заходів, необхідних для проведення. Разом з тим, конституційна реформа визначена як пріоритетна і в договорах, які Україна уклала з Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, тобто виконання цієї реформи є однією з умов вступу України в ЄС. Це так звана реформа «владного трикутника» (Президент — Уряд — парламент), визначення меж їх відповідальності та перелік обов'язків, а також децентралізація влади, що має супроводжувати реформування системи місцевого самоврядування [2, с. 76].

Зокрема в Угоді зазначається, що «Сторони співробітничать з метою забезпечення того, щоб їхня внутрішня політика ґрунтувалася на спільних для Сторін принципах, зокрема таких, як стабільність і дієвість демократичних інституцій, верховенство права та повага до прав людини і основоположних свобод» (ст. 6) [3]. Більш докладно про запровадження базових принципів йдеться у спільно погодженому Порядку денному асоціації, імплементація якого міститься у Рекомендація № 2015/1 «Про імплементацію Порядку денного асоціації між Україною та ЄС» від 16 березня 2015 р. [4]. Цей Порядок денний є основним механізмом моніторингу та оцінювання прогресу України у виконанні Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, а також моніторингу та оцінювання досягнень всіх цілей політичної асоціації та економічної інтеграції загалом, особливо, що стосується досягнень України у гарантуванні поваги до спільних цінностей та прогресу у досягненні відповідності з ЄС у політичній, економічній та правовій сферах. Передбачено щорічне звітування, моніторинг та оцінювання виконання Порядку денного асоціації [5].

Порядок денний відносить децентралізацію до пріоритетних питань, які повинні бути вирішені в короткостроковій перспективі. Відповідно до Порядку денного зміцнення стабільності, незалежності та ефективності інституцій, які забезпечують дотримання демократичних принципів та верховенство права передбачає: проведення і завершення процесу всеохоплюючої та прозорої конституційної реформи, включаючи децентралізацію влади, згідно з відповідними рекомендаціями Венеціанської комісії; зміцнення функціонування місцевого та створення регіонального самоврядування, правового статусу служби в органах місцевого самоврядування, в тому числі шляхом децентралізації, яка наділить їх значними повноваженнями та забезпечить відповідними фінансовими ресурсами згідно з відповідними стандартами, що містяться в Європейській хартії місцевого самоврядування [5].

Децентралізація публічної влади є дієвим механізмом організації публічної влади в демократичній правовій державі, який

передбачає процедуру передачі владних повноважень (прав та обов'язків, матеріальних та інтелектуальних ресурсів) від центральних до місцевих органів, відповідно до встановленого законодавства, з урахуванням можливості ефективної взаємодії між цими органами та інститутами громадянського суспільства. Децентралізація може здійснюватися в політичному, адміністративному та фінансовому напрямках. Хоча децентралізація є об'єктивною потребою на шляху демократизації суспільних процесів та розбудови громадянського суспільства і правової держави, однак в Україні вона відбувається досить складно та в деяких аспектах з великою кількістю проблем. Зокрема йдеться про процеси адміністративно-територіальної реформи щодо формування об'єднаних територіальних громад, фінансова та адміністративна спроможність яких буде значно вищою, ніж в окремих громадах до такого об'єднання. Децентралізація в деяких регіонах відбувається за умови потужної протидії місцевих регіональних еліт, які намагаються утримати існуючий баланс сил та розподіл сфер впливу [7].

У сучасних умовах модернізація місцевого самоврядування неможлива без здійснення конституційної реформи. Адже формування новітніх засад ефективного та спроможного місцевого самоврядування, оптимізація системи територіальної організації публічної влади на новій територіальній основі можлива тільки шляхом внесення відповідних змін до Конституції України.

При цьому на конституційному рівні слід передбачити: запровадження принципів судисидіарності, повсюдності та спроможності місцевого самоврядування; впровадження збалансованої бюджетної моделі надходжень та витрат органів місцевого самоврядування на виконання власних та делегованих повноважень; запровадження інституту префектів з контрольно-координуючими повноваженнями щодо муніципальних органів замість обласних та районних державних адміністрацій; реорганізацію адміністративно-територіального поділу у відповідності з європейськими стандартами; розширення компетенції районних та обласних рад, а також добровільних об'єднань органів

місцевого самоврядування; приведення конституційної термінології у відповідність з положеннями Європейської хартії місцевого самоврядування; уточнення конституційної специфіки організації місцевого самоврядування у містах Києві та Севастополі; чітке конституційне визначення підстав та основних особливостей порядку дострокового припинення повноважень органів місцевого самоврядування, сільських, селищних та міських голів; удосконалення системно-структурної організації органів місцевого самоврядування, у тому числі надання районним та обласним радам повноважень з утворення виконавчих органів, запровадження інституту старост.

Здійснюючи модернізацію місцевого самоврядування, важливо керуватися принципами конституційного ладу та не допускати впровадження механізмів, що можуть стати на заваді подальшому демократичному розвитку держави. Перша за все, йдеться про принципи верховенства права, законності, визнання та гарантування прав та свобод людини, визнання та гарантування місцевого самоврядування.

Однак, обговорення можливих змін до Конституції відбуваються складно, часто непослідовно, що є наслідком відсутності комплексного, методологічно продуманого бачення перетворень у владних структурах і муніципальній спільноті. Свідченням цього є неодноразове внесення та відкликання Президентом України проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)», неузгодженість цих законопроектів з муніципальною громадськістю, експертним середовищем, різнопланове тлумачення концептуальних засад майбутніх перетворень у системі територіальної організації влади [8, с. 150].

Офіційно визначений курс на децентралізацію публічної влади й поглиблення місцевого самоврядування в Україні, з одного боку, відповідає прогресивним загальноєвропейським тенденціям, співзвучний з поглядами наших західних партнерів на спрямованість українських реформ і обіцяє підтримку у їх проведенні, з іншого, — конкретні внутрішні соціально-економічні та політичні умови, а також чинники зовнішньої агресії

проти України вимагають виваженості при реалізації цього курсу, всебічної обґрунтованості кожного кроку реформ, оцінки досвіду інших країн у використанні тих чи інших форм територіальної організації влади й моделей проведення адміністративно-територіальної реформи.

Досить актуальною є проблема удосконалення взаємовідносин органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Для ефективного розв'язання питань місцевого значення потрібна модель, яка б забезпечувала необхідну єдність державної влади з одночасною самостійністю територіальних громад, сприяла ефективності взаємовідносин органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Система публічного управління потребує удосконалення в сфері розмежування повноважень місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування [9].

Проявом децентралізації влади в сьогодиншній Україні має стати розширення повноважень місцевого самоврядування та надання місцевому самоврядуванню певної компетенційної самостійності в межах унітарного державного устрою України, що для сучасної України має стати як стабілізуючим фактором, так і її сталого піднесення. Це обумовлює необхідність внесення відповідних змін до Конституції, пов'язаних із переглядом компетенції органів державної влади та місцевого самоврядування, оновлення територіальної організації влади.

Кожна держава самостійно обирає спосіб розмежування повноважень між органами місцевого самоврядування та органами державної влади і наша держава має обрати свій власний. Для вирішення цього питання можна звернутися до досвіду держав ЄС, однак з критичним врахуванням української політико-правової практики. Наприклад, бельгійська місцева влада має невичерпний перелік завдань. Муніципальні ради мають загальну компетенцію самостійно вирішувати питання місцевого значення. Однак це положення слід розглядати як негативне, маючи на увазі, що воно діє до тих пір, поки жоден інший рівень влади не взяв на себе юридичну відповідальність за відповідну сферу (головним чином через галузеве законодавство, нормативні акти або інші

політичні інструменти). Наприклад, стосовно початкової освіти місцева влада в Бельгії справді несе повну відповідальність за будівництво/утримання шкільних будівель та працевлаштування/оплату вчителів з муніципального сектору. Крім того, мовні спільноти (один із регіональних рівнів у Бельгії) та організації третього сектору (такі як Католицька Церква) також дуже активні у початковій освіті окремо від муніципального сектору. Отже, відповідальність розподіляється між так званою офіційною (створеною державним сектором) і безкоштовною (створеною некомерційним сектором) освітою. Бельгійські муніципалітети беруть на себе функції щодо економічної (та іншої) допомоги знедоленим людям. Муніципальні обов'язки щодо надання первинних медичних послуг аналогічні як для початкової освіти та соціальної допомоги [10, с. 3,4].

У Болгарії місцеве самоврядування виражається у праві та фактичній можливості громадян та обраних ними органів самостійно вирішувати всі питання місцевого значення, у передбачених законодавством сферах щодо: муніципальної власності, муніципальних підприємств, муніципальних фінансів, податків та зборів, муніципального управління; планування та розвиток території муніципалітету та населених пунктів у ньому; освіти; охорони здоров'я; культури; благоустрою та комунальних послуг; послуг соціального забезпечення; охорони навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів; утримання та збереження пам'яток культури, історії та архітектури; розвиток спорту, відпочинку та туризму; захист від надзвичайних ситуацій. Однак, усі сектори державного управління в Болгарії є спільною відповідальністю між центральними та місцевими органами влади. Баланс між повноваженнями та компетенціями муніципалітетів та інших установ центральної влади відрізняється в залежності від сектора. Найбільший ступінь централізації можна знайти в секторі безпеки, тоді як сектор громадських робіт і комунальних послуг повністю децентралізований, за винятком способу фінансування його діяльності. Визнання загальної компетенції муніципальних рад Болгарії дає можливість подолати підозри, що деякі

питання місцевого значення не віднесені до компетенції місцевих органів влади, оскільки муніципальні ради вирішують інші питання місцевого значення, окрім тих, які визначені законодавством, що не належать до виключної компетенції інших органів [10, с. 26, 27, 28].

Важливий напрям реформ — розширення форм безпосередньої участі територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення. Постає необхідність розширення форм партисипативної демократії, запровадження ефективних та дієвих правових та інституційних механізмів їх реалізації. Як наголошує Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р., ефективного та швидкого розв’язання потребує, зокрема, проблема «нерозвиненості форм прямого народовладдя, неспроможності членів громад до солідарних дій, спрямованих на захист своїх прав та інтересів, у співпраці з органами місцевого самоврядування і місцевими органами виконавчої влади та досягнення спільних цілей розвитку громади». Тож один із шляхів і способів розв’язання цієї та інших проблем вбачають у «...максимальному залученні населення до прийняття управлінських рішень, сприяння розвитку форм прямого народовладдя» [11].

Висновки. В умовах сьогодення децентралізація, реформа місцевого самоврядування в Україні фактично стає складовою євроінтеграційного та євроатлантичного курсу нашої держави, важливим елементом політичної та конституційної культури. Ключові зусилля для вирішення проблем щодо подальшого розвитку місцевого самоврядування в Україні мають зосереджуватися на завершенні конституційної реформи, яка повинна бути спрямована на впровадження міжнародно-правових стандартів локальної демократії, правової державності, гуманізму, спроможності та ефективності муніципальної влади.

Список використаних джерел:

1. Хван Р. М. Муніципальна реформа в Україні: доктринальний підхід до визначення складових системних блоків реалізації. Часопис Київського університету права. 2020. № 4. С. 155–166.

2. Мельниченко Б. Актуальні питання децентралізації влади в контексті конституційної реформи в Україні. Конституційна реформа в Україні: досвід країн Центральної і Східної Європи: зб. матеріалів учасників Першої наук.-практ. конф. (м. Львів, 19 квіт. 2019 р.). Нац. ун-т «Львівська політехніка». Львів: Каменяр, 2019. С. 76–79.
3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: укладена 27.06.2014 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
4. Про імплементацію Порядку денного асоціації між Україною та ЄС: Рекомендація № 2015/1 від 16.03.2015. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_023#Text
5. *Порядок денний асоціації між Україною та ЄС для підготовки та сприяння імплементації Угоди про асоціацію*. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/imported_content/news/doc_248012532/UA_15-1%20final.pdf
6. *Порядок денний асоціації між Україною та ЄС для підготовки та сприяння імплементації Угоди про асоціацію*. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/imported_content/news/doc_248012532/UA_15-1%20final.pdf
7. Ременяк О. В. Децентралізація публічної влади в правовій теорії та державотворчій практиці — Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень». — Національний університет «Львівська політехніка», Львів, 2019. С. 153.
8. *Конституційно-правові проблеми місцевого самоврядування та децентралізації публічної влади в Україні: монографія / за ред. доктора юрид. наук, професора О. В. Батанова; передмова академіка НАН України Ю. С. Шемшученка та академіка НАПрН України О. В. Скрипнюка*. Київ: Талком, 2021. 498 с.
9. Кальниш Ю. Г. Компетенція обласних державних адміністрацій як повноважних органів системи виконавчої влади на місцях в Україні. Наукові праці. Державне управління. Політологія. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npchdu/State_management/2010_117/117-1.pdf
10. Local Self-Government in Europe / Editors assoc. prof. dr. Bo tjan Brezovnik, prof. dr. Istvan Hoffman, assoc. prof. dr. Jaroslav Kostubiec. Maribor, Slovenia. Institute for Local Self-Government. 2021. 445 p.
11. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 № 333-р. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#n8>.

REFERENCES:

1. Khvan R. M. (2020). Munitsypalna reforma v Ukraini: doktrynalnyi pidkhdid do vyznachennia skladovykh systemnykh blokiv realizatsii. Chasopys Kyivskoho universytetu prava. № 4. pp. 155–166.
2. Melnychenko B. (2019). Aktualni pytannia detsentralizatsii vlady v konteksti konstytutsiinoi reformy v Ukraini. Konstytutsiina reforma v Ukraini: dosvid krain Tsentralnoi i Skhidnoi Yevropy: zb. materialiv uchasnykiv Pershoi nauk.-prakt. konf. (m. Lviv, 19 kvit. 2019 r.). Nats. un-t «Lvivska politehnika». Lviv: Kameniar, pp. 76–79.
3. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnyim derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony: ukladena 27.06.2014 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
4. Pro implementatsiiu Poriadku dennoho asotsiatsii mizh Ukrainoiu ta YeS: Rekomendatsiia № 2015/1 vid 16.03.2015. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_023#Text
5. Poriadok dennii asotsiatsii mizh Ukrainoiu ta YeS dlia pidhotovky ta spriyannia implementatsii Uhody pro asotsiatsiiu. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/imported_content/news/doc_248012532/UA_15-1%20final.pdf
6. Poriadok dennii asotsiatsii mizh Ukrainoiu ta YeS dlia pidhotovky ta spriyannia implementatsii Uhody pro asotsiatsiiu. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/imported_content/news/doc_248012532/UA_15-1%20final.pdf
7. Remeniak O. V. (2019). Detsentralizatsiia publichnoi vlady v pravovii teorii ta derzhavotvorchii praktytsi – Dysertatsiia na zdobuttia naukovooho stupenia kandydata yurydychnykh nauk za spetsialnistiu 12.00.01 «Teoriia ta istoriia derzhavy i prava; istoriia politychnykh i pravovykh uchen». – Natsionalnyi universytet «Lvivska politehnika», Lviv.
8. Konstytutsiino-pravovi problemy mistsevoho samovriaduvannia ta detsentralizatsii publichnoi vlady v Ukraini: monohrafiia / za red. doktora yuryd. nauk, profesora O. V. Batanova; peredmovna akademika NAN Ukrainy Yu. S. Shemshuchenka ta akademika NAprN Ukrainy O. V. Skrypniuka. Kyiv: Talkom, 2021. 498 s.
9. Kalnysh Yu. H. (2010). Kompetentsiia oblasnykh derzhavnykh administratsii yak povnovazhnykh orhaniv systemy vykonavchoi vlady na mistsiakh v Ukraini. Naukovi pratsi. Derzhavne upravlinnia. Politolohiia. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npchdu/State_management/2010_117/1_17-1.pdf
10. Local Self-Government in Europe / Editors assoc. prof. dr. Bo tjan Brezovnik, prof. dr. Istvan Hoffman, assoc. prof. dr. Jaroslaw Kostrubiec. Maribor, Slovenia. Institute for Local Self-Government. 2021.
11. Pro skhvalennia Kontseptsii reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia ta terytorialnoi orhanizatsii vlady v Ukraini: rozporiadzhennia Kabinetu

Ministriv Ukrainy vid 01.04.2014 № 333-r. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#n8>.

S. H. Serohina

Pressing Issues of Local Self-Government Development in Ukraine in the Context of the Country's European Integration

Abstract. *The article is dedicated to the contemporary challenges facing local self-government development in Ukraine. Significant attention is directed towards the imperativeness of concluding municipal reforms and instituting amendments to the Constitution of Ukraine. It is emphasized that in the current geopolitical and sociopolitical context, decentralization and local self-government reform in Ukraine essentially becomes an integral component of the nation's European integration and Euro-Atlantic orientation, representing a pivotal element in its political and constitutional culture.*

The article elucidates that the officially endorsed trajectory towards decentralization of public authority and intensifying local self-government in Ukraine, on one hand, aligns with progressive Pan-European trends, resonating with the perspectives of our Western allies regarding the direction of Ukrainian reforms, promising support for their implementation. On the other hand, the specific internal socio-economic and political conditions, coupled with external aggression against Ukraine, necessitate prudence in implementing this trajectory, comprehensive justification for each reform step, and a review of experiences from other nations in applying various models of territorial authority organization and administrative-territorial reform.

A manifestation of power decentralization in contemporary Ukraine should encompass the expansion of local self-government authority, bestowing a degree of jurisdictional autonomy within the confines of Ukraine's unitary state structure. For modern Ukraine, this should serve as both a stabilizing factor and a mechanism for its sustained elevation. This predicates the necessity for corresponding amendments to the Constitution, linked to revising the competence of state authority organs and local self-government, and updating territorial authority organization.

The article underscores that, at a constitutional level, provisions should anticipate the introduction of principles of subsidiarity, ubiquity, and capability of local self-government; the deployment of a balanced fiscal model for revenues and expenditures of local self-government entities to execute inherent and delegated powers; initiation of prefecture institutions with oversight and

coordination authority over municipal entities instead of regional and district state administrations; reorganization of administrative-territorial division in line with European standards; broadening the competence of district and regional councils and voluntary associations of local self-government bodies; aligning constitutional terminology with the provisions of the European Charter of Local Self-Government; refining the constitutional specifics of local self-government organization in cities like Kyiv and Sevastopol; clear constitutional delineation of the basis and primary features of the procedure for premature termination of local self-government bodies, village, town, and city heads' powers; and refining the systemic and structural organization of local self-government bodies, including granting district and regional councils the authority to establish executive bodies and introducing the institution of village headmen.

In modernizing local self-government, it is paramount to adhere to the principles of constitutional order and avert the introduction of mechanisms that could hinder the nation's further democratic development. Foremost, this pertains to principles of the rule of law, legality, recognition, and guarantee of human rights and freedoms, recognition, and assurance of local self-government.

Keywords: *Democratization, Decentralization, European Integration, Constitution of Ukraine, Local Self-government, Municipal Reform, Territorial Community.*